

Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Het bevoegd gezag van PRO8

Overwegende:

- dat PRO8 verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van het onderwijs aan de leerlingen en het contact hierover met hun ouders en dat deze verantwoordelijkheid zeker aan de orde is in geval van onderwijs aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij PRO8 op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen en hun ouders attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen
- dat PRO8 een meldcode wenst vast te stellen zodat de beroepskrachten die binnen onze organisatie werken weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat PRO8 in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de beroepskrachten bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder *huiselijk geweld* wordt verstaan: lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld, of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring. Waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele, psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: familieleden, huisgenoten, de (voormalig) echtgenoot of (ex-) partner, mantelzorgers;
- dat onder *kindermishandeling* wordt verstaan: elke vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Daaronder is ook begrepen eengerelateerd geweld, huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking en het als minderjarige getuige zijn van huiselijk geweld tussen ouders en/of andere huisgenoten;
- dat onder beroepskracht in deze code wordt verstaan: de beroepskracht die voor PRO8 werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen en hun ouders zorg, begeleiding, onderwijs, of een andere wijze van ondersteuning biedt.

In aanmerking nemende

- De hernieuwde Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling die per 1 januari 2019 is ingegaan, de Algemene Verordening Gegevensbescherming; de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 en het privacyreglement van PRO8.

Inleiding

Met ingang van 1 juli 2013 zijn beroepskrachten die werken met jongeren, verplicht een meldcode te gebruiken bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. Deze verplichting geldt ook voor het onderwijs. De Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (HGKM) heeft betrekking op alle vormen van geweld in de huiselijke situatie, zoals lichamelijke en psychische verwaarlozing/mishandeling, emotionele onveiligheid, seksueel geweld, genitale verminking, eer gerelateerd geweld en oudermishandeling (kind-oudergeweld). Tot kindermishandeling wordt ook gerekend het getuige zijn van huiselijk geweld tussen ouders of tussen andere huisgenoten.

De meldcode heeft als doel jongeren snel passende hulp te bieden, zodat een einde komt aan de (bedreigende) situatie. Hiertoe biedt de meldcode stappen en handvatten aan professionals voor signalering en het verdere handelen. De verschillende stappen zijn ingebed in de ondersteuningsstructuur van PRO8. We hebben bij het opstellen gebruik gemaakt van het basismodel meldcode (geactualiseerde versie 2016), het basisdocument 'Het afwegingskader in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' (juli 2018) van het Ministerie van Volksgezondheid (geactualiseerde versie 2016), Welzijn en Sport en de publicatie over de meldcode van het Nederlands Jeugdinstituut. Ook is gebruik gemaakt van 'Afwegingskader Meldcode. Onderwijs en leerplicht/RMC'

In het kader van de Wet verplichte meldcode hebben organisaties de plicht om:

- te beschikken over een meldcode die aan de wettelijke eisen voldoet, én
- om de kennis over en het gebruik van de meldcode binnen de eigen organisatie te bevorderen.

Communiceren met ouders

Samenwerking tussen school en ouders is cruciaal voor de ontwikkeling en opvoeding van kinderen. Het signaleren van belemmeringen in de ontwikkeling van een kind en dit met ouders bespreken vormt een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van leerkrachten en intern begeleiders. Het is belangrijk in het contact met ouders te investeren door hen actief te informeren en de ontwikkeling van het kind met hen te delen. Ook bij gevoelige onderwerpen als (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld is het van belang om in gesprek te blijven met de leerling en de ouders: benoemen wat je feitelijk waarneemt, (h)erkennen ouders deze waarnemingen, zijn dit signalen/kloppen de vermoedens, wat hebben ouders zelf al gedaan, is er al hulp ingeschakeld, is hulpverlening noodzakelijk, is de geboden hulp effectief, enz. Ouders zijn bij kindermishandeling vrijwel altijd een deel van het probleem, maar zij zijn ook altijd een deel van de oplossing.

Betreffen de signalen van (mogelijk) geweld tussen leerlingen onderling of huiselijk geweld/kindermishandeling (vermoedelijk) gepleegd door een beroepskracht, meld de signalen dan bij de leidinggevende of het college van bestuur. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stappenplan

Bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling gelden de volgende vijf stappen:

De meldcode is per 1 januari 2019 verbeterd en aangescherpt. Er is een afwegingskader in opgenomen waardoor de beslissing om al dan niet te melden bij Veilig Thuis ondersteund wordt en bovendien wordt de eventuele eigen hulpverlening erin betrokken. Hierbij wordt opgemerkt dat een leerkracht / school signaleert en zelf geen hulp verleent, mogelijk kan die wel worden geboden door de betrokken ketenpartners.

Bij iedere stap van de meldcode kun je contact zoeken met Veilig Thuis, het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Zij kunnen ook meedenken over de te zetten stappen of over de wijze van in gesprek gaan met kind/ouders. Op hun website is allerlei informatie te vinden. Elke regio heeft een Veilig Thuis organisatie voor adressen kunt u terecht op de site <https://www.vooreenveiligthuis.nl> of bellen met het landelijke telefoonnummer 0800-2000.

Als er gesproken wordt over ouders, dan zijn dit de personen die het gezag over het kind uitoefenen.

Onderstaand figuur toont de vijf stappen uit de Meldcode voor Onderwijs en Leerplicht/RMC. Deze worden vervolgens één voor één nader toegelicht.

STAP 1: in kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze zo concreet en objectief mogelijk vast.

Leg ook (de uitkomsten van) de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Ook de gegevens die de signalen weerspreken worden vast gelegd.

Als ook veronderstellingen worden vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het om een *veronderstelling* gaat.

Signaleer 'breed', benut eventueel ook het overzicht van de leerresultaten en/of de uitkomsten van het sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem.

Beschrijf bij voorkeur signalen die zelf zijn waargenomen. Is het noodzakelijk ook signalen van anderen te melden, vermeld daarbij dan de bron.

Voor een overzicht van signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld of kindermishandeling is een digitale signalenkaart ontwikkeld. Deze is te vinden op de website www.kadera.nl (materialen – signalenkaart).

Er zijn drie basisvragen die gebruikt kunnen worden door professionals uit alle sectoren. Raadpleeg in alle gevallen bij twijfel Veilig Thuis.

Basisvraag 1: Is er direct fysiek gevaar voor het kind?

A. Beoordeel de signalen.

- Is er sprake van ernstige bedreiging door de ouder(s) of door andere gezinsleden?
- Is er sprake van bedreiging door het kind zelf?
- Is er sprake van bedreiging door één of meerdere andere gezinsleden of derden?
- Kan de veiligheid thuis gegarandeerd worden?

B. Waaruit blijkt dit?

Aandachtspunten:

- Signalen van zeer bedreigend handelen of nalaten van de ouders: ernstig geweld of seksueel misbruik, onvoldoende bescherming/toezicht, onvoldoende basiszorg, onthouden van medische zorg, opvoeder niet beschikbaar, ouder(s) belemmeren zicht op/toegang tot het kind
- Signalen van ernstige bedreiging door het kind zelf (dreigen met zelfdoding)
- Signalen van ernstige bedreiging door een ander gezinslid of derde(n)
- Aanwezigheid van één of meer volwassenen in de thuissituatie/directe omgeving die verantwoordelijkheid nemen voor de veiligheid van het kind en deze kunnen garanderen.

C. Instrument: de hierboven genoemde signalenkaart.

Basisvraag 2: Belemmert de opvoedingssituatie een veilige en gezonde ontwikkeling van het kind?

A. Beoordeel de signalen

Zijn er concrete aanwijzingen dat een veilige en gezonde ontwikkeling van het kind wordt bedreigd?

B. Waaruit blijkt dit?

Aandachtspunten:

- Signalen van zeer bedreigend handelen of nalaten van de ouders: bescherming en veiligheid, basiszorg, warmte, regels/grenzen, sensitiviteit/responsiviteit.
- Kindsignalen: gedrag, ontwikkeling, fysiek, voelt kind zich veilig, zoekt kind troost bij ouders
- Signalen van problemen bij de ouders: fysieke/psychische gezondheid, relatieproblemen, verslaving, criminaliteit
- Signalen van problemen in gezin of omgeving: financiën, huisvesting, werkloosheid, onveilige buurt
- Beschermende factoren in en rond het gezin: sterke kanten en krachten van gezin en gezinsleden

C. Instrument: de hierboven genoemde signalenkaart.

Basisvraag 3: Zijn er risico's voor de veiligheid van het kind in de nabije toekomst?

A. Beoordeel de signalen

- Zijn er risicofactoren die kunnen leiden tot onveiligheid voor het kind in de nabije toekomst?

- Kan er op korte termijn ernstige schade voor het kind ontstaan?
- Zijn er veranderingen op komst die de veiligheidsrisico's voor het kind in negatieve of positieve zin beïnvloeden?

B. Waaruit blijkt dit?

Aandachtspunten:

- Risicofactoren bij de ouders
- Risicofactoren bij kind, gezin en/of omgeving
- Beschermende factoren
- Te voorzien veranderingen in de situatie van het kind

C. Instrument: CARE-NL (deze is op het bestuurskantoor aanwezig).

STAP 2: overleggen met een (deskundige) collega en/of eventueel (anoniem) Veilig Thuis

De leerkracht bespreekt de waargenomen signalen met de intern begeleider en eventueel collega's. Dat kan de leerkracht van vorig schooljaar zijn of de leerkracht van een broertje of zusje.

De IB-er kan de leerkracht adviseren of zelf observeren in de klas en zo nodig de jeugdverpleegkundige, jeugdarts of jeugdconsulent/buurtcoach (functionaris vanuit de gemeente), het OT consulteren.

De IB-er informeert de directeur, ook bij de vervolgstappen.

School (IB-er of directeur) consulteert de bovenschools orthopedagoog/beleidsmedewerker, tevens aandachtsfunctionaris voor huiselijk geweld en kindermishandeling van PRO8, voor advies en ondersteuning bij het zetten van stappen.

Ook kan school (idem) bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling (anoniem) advies vragen bij Veilig Thuis.

School (idem) informeert de voorzitter van het Cvb van PRO8.

STAP 3: gesprek met ouders/verzorgers/kind

Ga in gesprek met de ouder(s) van de leerling/de leerling zelf:

- leg het doel van het gesprek uit, dat u van plan bent een melding te doen;
- bespreek de signalen, dat wil zeggen de feiten die u hebt waargenomen;
- nodig de cliënt uit om daarop te reageren;
- kom pas na deze reactie zo nodig met een interpretatie van uw signalen en van wat u van de cliënt hebt gehoord;
- worden de zorgen over de signalen door het gesprek niet weggenomen, dan zet u ook de volgende stappen.

Als de jongere 12 jaar is en nog geen 16 dan wordt het gesprek met de ouders én de jeugdige (gezamenlijk of afzonderlijk) gevoerd.

Let op: zijn er concrete aanwijzingen dat door het voeren van het gesprek de veiligheid van het kind, ouder(s), de professional in het geding zou komen, dan kan school afzien van een gesprek met ouder(s). Deze afweging is onderwerp van gesprek met Veilig Thuis en wordt gedocumenteerd.

STAP 4: wegen van het geweld of de kindermishandeling: wat is het risico, de aard en de ernst?

Vijf afwegingsvragen (deze vragen worden gebruikt voor stap 4 en stap 5):

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de meldcode doorlopen en:

A: op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten.

B: ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. De IB-er, directeur en voorzitter van het Cvb zijn op de hoogte. Ga verder naar afweging 2.

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

A: nee, ga verder naar afweging 3

B: ja of twijfel, direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. Hulp

Ben ik, of iemand anders in mijn school of een ketenpartner in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A: Nee, melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder.

B: Ja, ga verder met afweging 4.

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A: Nee, melden bij Veilig Thuis

B: Ja, hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de directbetrokkenen?

A: Nee, melden bij Veilig Thuis

B: Ja, hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen.

Vanuit school meldt of de directeur of de IB-er. Sluit bij een melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen die zelf zijn waargenomen.

Met Veilig Thuis wordt afgesproken hoe de communicatie met ouders verloopt.

STAP 5: beslissen om te melden bij Veilig Thuis (1) én hulpverleners (2)?

Het is in deze stap van belang dat beide beslissingen en in de genoemde volgorde worden genomen.

De betrokken persoon/personen vanuit het onderwijs beslist op basis van signalen, het gesprek met ouders of melden noodzakelijk is aan de hand van vijf afwegingsvragen.

De IB-er/directeur meldt bij Veilig Thuis nadat de aandachtfunctionaris van PRO8 is geconsulteerd en de voorzitter van het Cvb geïnformeerd is.

Als melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, moet de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en Veilig Thuis beantwoord worden.

Melden is niet verplicht en kan ook anoniem.

Verslaglegging

De school zorgt voor verslaglegging van genomen stappen en acties en gebeurtenissen en feiten in de vorm van een logboek. Vermeld de bron als er informatie van derden is vastgelegd. Teken ook aan als een hypothese of veronderstelling wordt bevestigd of ontkracht. Ook de signalen en uitkomsten van gesprekken die over de signalen zijn gevoerd, de genomen stappen en de besluiten worden vastgelegd.

Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht. Deze informatie is nodig wanneer besloten wordt over te gaan tot een melding bij Veilig Thuis.

Zorg ervoor dat deze rapportage ook voor de ouders/verzorgers en hulpverlening beschikbaar is.

Verwijsindex

In geval van een vermoeden van kindermishandeling zal ook afgewogen moeten worden om te melden in de verwijsindex. Deze verwijsindex heeft tot doel om beroepskrachten die met hetzelfde kind te maken hebben met elkaar in contact te brengen om te komen tot een gezamenlijke aanpak. Opmerking: beide acties, melding bij Veilig Thuis en in de verwijsindex kunnen aan de orde zijn.

Het doen van een anonieme melding of een melding zonder dat de signalen met de ouders zijn besproken is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van het kind, de medewerker zelf of die van een ander in het geding is;
- de vertrouwensrelatie met het gezin verstoort of kan verstoren
- als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de ouders het contact zullen verbreken (bijvoorbeeld door het kind van school te halen).

Dit kan in het ondersteuningsteam, met de buurtcoach/jeugdconsulent en met Veilig Thuis worden besproken.

Realiseer je dat in een latere fase de informatie van school door Veilig Thuis met ouders kan worden gedeeld.

In sommige gevallen heeft een beroepskracht het recht om anoniem te blijven ten opzichte van het gezin. Bespreek dit met Veilig Thuis.

Privacy (AVG)

De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Dit maakt dat als algemene regel geldt dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. De wet Meldcode gaat dus voor de AVG. Het recht om een dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.

Beroepsgeheim

Onderstaand volgt achtergrondinformatie over de verhouding tussen het beroepsgeheim, het wettelijk meldrecht en de meldcode.

Beroepsgeheim

Iedere beroepskracht die individuele cliënten een vorm van begeleiding geeft heeft een beroepsgeheim. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de beroepskracht om, kort gezegd, geen informatie over de cliënt aan derden te verstrekken, tenzij de cliënt daarvoor toestemming heeft gegeven. De zwijgplicht geldt bijvoorbeeld voor intern begeleiders en maatschappelijk werkenden.

Een leerkracht heeft geen beroepsgeheim wél ambtsgeheim of discretieplicht. Dat wil zeggen dat de leerkracht discreet omgaat met vertrouwelijke informatie.

Het omgaan met het beroepsgeheim vraagt om evenwichtskunst: geheimhouding waar mogelijk, zorgvuldige doorbreking van de zwijgplicht waar nodig. De hoofdregel om bij het verstrekken van cliëntgegevens toestemming te vragen, geldt ook voor een melding bij Veilig Thuis.

De plicht om te zwijgen kan conflicteren met de plicht om te helpen. Om af te wegen of ook zonder toestemming informatie gedeeld mag worden, kan a.d.h.v. de volgende vijf vragen een zorgvuldig besluit worden genomen:

- kan ik door te spreken *zwaarwegende belangen van mijn cliënt behartigen*?
- is er een *andere mogelijkheid* om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te verbreken?;
- waarom is het niet mogelijk om *toestemming van de cliënt* te vragen of te krijgen voor het bespreken van zijn situatie met iemand die kan helpen?;
- zijn de belangen van de cliënt die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die de cliënt heeft bij mijn zwijgen?;
- als ik besluit om te spreken, *aan wie moet ik dan welke informatie* verstrekken, zodat het geweld of de mishandeling effectief kan worden aangepakt?

Wettelijk meldrecht en meldcode

Iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht heeft het wettelijk recht om, zo nodig zonder toestemming van (de ouders van) hun cliënt, vermoedens van kindermishandeling of

huiselijk geweld, bij Veilig Thuis te melden. Gelet op de stappen in de meldcode betekent 'zonder toestemming' zeker niet zonder medeweten.

Noodsituaties

Vraag advies aan Veilig Thuis. Het is ook mogelijk om contact te zoeken met de Raad voor de Kinderbescherming en/of de politie in te schakelen.

Verantwoordelijkheden van PRO8

Gelet op de Wet verplichte meldcode draagt het bevoegd gezag van PRO8 er zorg voor dat:

- er binnen de organisatie een meldcode beschikbaar is die voldoet aan de eisen van de wet;
- er binnen de organisatie bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- regelmatig trainingen en andere vorm van deskundigheidsbevordering worden aangeboden, zodat beroepskrachten voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode wordt opgenomen in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers;
- er voldoende deskundigen beschikbaar zijn die de beroepskrachten kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de werking van de meldcode regelmatig wordt geëvalueerd en dat zo nodig acties in gang worden gezet om de kennis over en het gebruik van de meldcode te bevorderen.

Ook bij deze afweging kan advies aan Veilig Thuis worden gevraagd.

